

FORT ORDONNANS

UITGAVE: NEDERLANDS KUSTVERDEDIGINGSMUSEUM 'FORT AAN DEN HOEK VAN HOLLAND'

Op welke dag de Duitsers in 1943 zijn begonnen met de sloop van de pantserkoepels van het 'Fort aan den Hoek van Holland' is niet bekend. Wanneer er weer koepels op zullen staan, kan inmiddels op de minuut af verteld worden: zaterdag 30 september 1995 14.00 uur. Precies 24 uur eerder zal begonnen worden met de bouw. Deze speciale editie van de 'Fort Ordonnans' staat in het teken van wat inmiddels wel genoemd wordt 'de grootste stunt ooit vertoond'.

Fort krijgt na 52 jaar silhouet terug

Zoals bekend biedt Aannemingsmaatschappij Gebr. Koudijs BV uit Oud-Beijerland de koepels aan. Het bedrijf bestaat 50 jaar en heeft ervoor gekozen het gouden jubileum eeuwigheidswaarde mee te geven door het in beton te gieten. De wederopbouw van de koepels is altijd een van de grootste wensen van het Stichtingsbestuur geweest. Het Fort zou daardoor bijzondere silhouet - nu alleen bekend van oude foto's - weer terug krijgen. Het is echter een dermate kostbare geschiedenis, dat de wens altijd onderaan op de prioriteitenlijst bleef staan.

Tot vorig

jaar. 'Het idee is meer dan een jaar geleden in het Fort geboren', vertelde Fort-voorzitter Jan Wouters begin september bij de presentatie van de bouwplannen. 'Dat gebeurde tijdens een koud buffet. We zaten te praten over de koepels en ineens zei Jac. Oomen: weet je wat, volgend jaar bestaan we 50 jaar, dan gaan wij die koepels erop zetten.' Jac. M. Oomen is directeur van Gebr. Koudijs BV en zoals Jan Wouters zei 'vanaf de eerste dag, dat wij de deuren van het fort

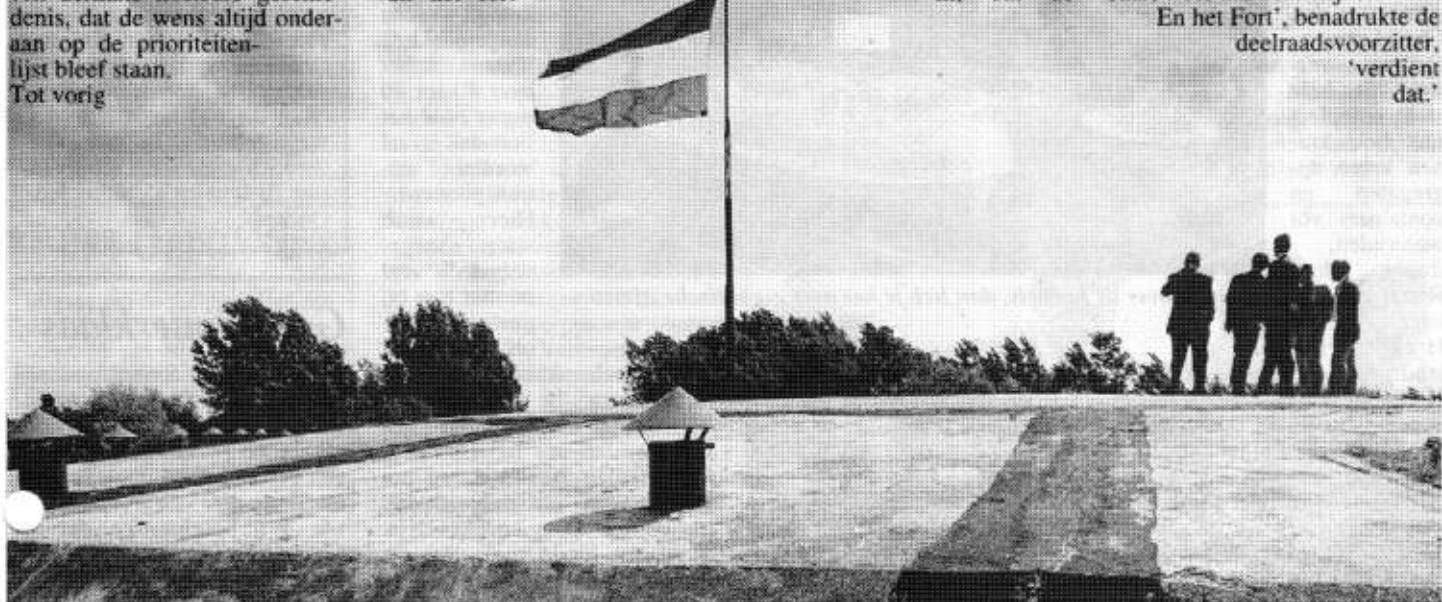
openden, kind aan huis'. De aannemingsmaatschappij is in de loop der jaren een van de belangrijkste sponsors van het Fort geworden.

Vereerd

Hoek van Holland is bekend terrein voor Gebr. Koudijs. 'Het bedrijf', vertelde deelraadsvoorzitter Willy Doorn-v.d.Houwen bij de presentatie, 'heeft hier in Hoek van Holland heel veel woningen gebouwd.' Mevrouw Doorn heeft er alle vertrouwen in, dat de

hele operatie een goede afloop zal hebben: 'Wij hebben Koudijs leren kennen als een degelijk bouwbedrijf.' 'Wij zijn ook vereerd, dat Koudijs het jubileum wil vieren op de plek, die ons als Hoek van Holland zeer dierbaar is. En het is een eer voor Hoek van Holland en het Fort, dat Koudijs niet alleen hier gaat feestvieren, maar ook iets gaat laten zien.' 'Straks kunnen we ook weer goed zien, dat hier een Fort is gevestigd. U maakt het met de koepels weer zichtbaar, weer aantrekkelijker.

En het Fort', benadrukte de deelraadsvoorzitter, 'verdient dat.'

Een laatste inspectie op een nu nog leeg Fort-dak.

'We brengen alles mee'

Aan de kant van de Stationsweg zal op 29 september een 'werkdorp' worden ingericht. Alle benodigdheden worden in een keer aangevoerd op zo'n 80 vrachtwagens en diepladers. 'Alles, maar dan ook echt alles wat er voor het werk nodig is, brengen we mee', zegt Koudijs-directeur Jac. M. Oomen.

Het startschot voor de hele operatie wordt op vrijdag 29 september om 11.30 uur gegeven op het bedrijfsterrin in Oud-Beijerland door burgemeester drs. Chris Leeuwe. Daarna vertrekt de hele stoet compleet met bouwkranen, keten, aggregaten en containers vol materialen, dwars door Rotterdam heen naar Hoek van Holland.

Om precies 14:00 uur wordt op het Fort het startsein gegeven voor de bouw. Hiervoor is een prominent inwoner van Zuid-Holland uitgenodigd (Oomen: 'Maar ik zeg nog even niet wie.'). Terwijl het 'werkdorp' wordt ingericht, gaat eerst de Genie uit Wezep aan de slag om een Baileybrug van zo'n meter of

veertien aan te leggen over de Fort-gracht. Het is voor de Genie overigens een herhalingsoperatie. Eerder legden zij een brug neer om het dak van het Fort te kunnen afgraven. Ligt de brug - die 40 ton kan hebben - er, dan kan er daadwerkelijk met de bouw worden begonnen.

Groot

Praat je over de koepels, dan heb je het over gigantische af-

multiplex wordt aangebracht. De tweede koepel wordt opgebouwd uit hout met daarover multiplex en de derde krijgt een 'zandlichaam'.

Voor de betonvlechters zit er in de kleine koepel een extra moeilijkheidsgraad: daar zit een knik in die ze er ter plekke in moeten vlechten. J.H. de Zeeuw, adjunct-directeur van Koudijs: 'Echt alles wordt ter plaatse geformeerd. Niets is geprefab-ed.' De koepels worden

'afgewerkt' met spuitbeton, dat een andere samenstelling kent dan het gebruikelijke beton.

Het mengsel zal in het 'werkdorp' droog worden aangemaakt, waarna het over 80 tot 90 meter naar het Fort-dak zal worden getransporteerd. Hier wordt water toegevoegd ('veel minder dan bij gewoon beton'), waarna

de koepels kunnen worden 'opgespoten'. Er zal totaal zo'n 25 m³ spuitbeton gebruikt gaan worden.

Op zaterdag 30 september om precies 14:00 uur zullen de betonspuiters klaar moeten zijn. Want dat is de uitdaging die Jac. Oomen met zichzelf is aangegaan: in precies 24 uur de drie koepels aanbrengen.

Aftellen

Op het Fort-terrein wordt een grote klok geplaatst, die gedurende de 24 uur van Hoek van Holland' de minuten zal gaan aftellen...

Betonprijs

Aannemingsmaatschappij Gebr. Koudijs BV heeft het koepelproject ingestuurd voor de 'Betonprijs', een tweejaarlijkse onderscheiding voor bijzondere bouwprojecten.

Schuiven met schema's

De medewerkers van Gebr. Koudijs ('een fantastische ploeg van 125 man') zijn inmiddels uitgebreid geïnformeerd over de bouwplannen. 'Iedereen is enthousiast en begint nu ook echt goed na te denken. 'Kan dit wel nu zo?', horen we regelmatig. En dan gaan we toch maar weer schuiven met de schema's', aldus Jac. Oomen.

Geen Sinterklaas

'Wij zijn geen Sinterklaas, wij zijn ook geen filantropische instelling. Maar mensen, verenigingen en stichtingen, die voor een bepaald goed doel, een beroep op ons doen, sponsorende. Wij beschouwen dat als een sociale taak', aldus Jac. M. Oomen van Gebr. Koudijs over het sponsorbeleid binnen het bedrijf.

Praat je over de koepels, dan heb je het over gigantische afmetingen.

FOTO: RONALD STAM/WEGENER SUTHOFF WERKLADEN

metingen. De twee grootste koepels zijn elk 2,40 m hoog en hebben een diameter van 11,70 meter.

Segmenten

De koepels worden uit segmenten opgebouwd en kennen verschillende draagconstructies. Eén van de koepels krijgt een stalen ondergrond, waarover

Wakker blijven

Bijna iedereen is vast van plan tijdens de '24-uurs van Hoek van Holland' ook 24 uur op de been te blijven. Zo zei deelraadsvoorzitter Willy Doorn v.d. Houwen, dat de bouw zo'n spectaculaire operatie gaat worden, dat ze zeker geen moeite zal hebben om wakker te blijven. Directeur Jac. Oomen van Gebr. Koudijs BV is ervan overtuigd, dat 'zijn' mensen, ook al zou hun werk klaar zijn, erbij zullen blijven. Mevrouw Loes Oomen echter had echter een heel klein beetje haar twijfels: 'Misschien zouden we hier in het Fort toch ergens een paar stretchers neer kunnen zetten...'

De denktank op het dak van het fort met Jan Wouters (3e van links) en Jac. Oomen in het midden.

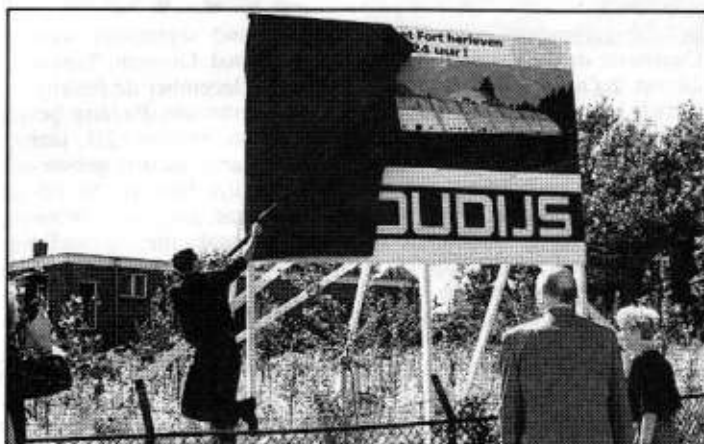
FOTO: RONALD STAM/WEISER SLUTHOFF WEEKBLADEN

'Het kan niet misgaan'

De drie koepels moeten in exact 24 uur gereed zijn. 'Het werk mag geen minuut langer duren', vindt Jac. M. Oomen van Gebr. Koudijs BV. De reden is snel verteld: 'Wij willen bewijzen, dat we de kennis en know-how in huis hebben om iets uit te voeren, waarvan iedereen zegt, dat het niet kan.'

Oomen is al van verschillende kanten voor gek verklaard: dit werk, waarvoor normaal gesproken een bouwtijd van weken staat, in 24 uur klaren? Oomen: 'Alleen al voor het spuiten van het beton staat eigenlijk 10 dagen. Wij doen dit in 14 uur.'

'Het kan niet mis gaan', is

Begin juli onthulde deelraadsvoorzitter Willy Doorn het bord dat aan de Stationsweg staat.

FOTO PIET VAN NOORT

Oomen's stellige overtuiging. Oomen is bepaald niet over een nacht ijs gegaan.

In de voorbereidende fase is er een 'denktank' in het leven geroepen ('Rustig nadenken is niet mijn sterkste kant'), bestaande uit de architecten Vladimir Roemjantsev van 'Groep 5' en Luuk Meijer van Landers Partner Ontwerpgroep, 'constructeur' J.H. Veltmans van Invecon, adviesbureau C. van Ruitenburg en adjunct-directeur J.H. de Zeeuw van Koudijs. Aan de hand van de oorspronkelijke bouwtekeningen ('wij hebben veel hulp gehad van de stichting Menno van Coehoorn') zijn nieuwe ontwerpen gemaakt. 'Wij hebben geen compromissen gesloten. De koepels worden zo authentiek

mogelijk nagebouwd. Het enige verschil met de originele koepels is dat zij nu van beton worden gemaakt.'

Er ligt inmiddels een draaiboek

klaar, waarin elke 5 minuten zijn 'ingevuld'. Op het bedrijf in Oud-Beijerland is een 'dummy' gemaakt van de koepels om grote verrassingen bij de bouw uit te kunnen sluiten. Voor het hele project is er een hoofduitvoerder aangesteld, die alles 'in de peiling zal houden'. Mocht hij onverhoopt uitvallen, dan staat er een tweede hoofduitvoerder in de startblokken. Daarnaast zijn er per koepel twee uitvoerders aanwezig, die op hun beurt eventueel weer zouden kunnen invallen bij de andere koepels, omdat zij ook daarover uitvoerig zijn geïnformeerd. De medewerkers van Koudijs staan inmiddels te popelen om aan het werk te kunnen gaan. 'Iedereen is even gemotiveerd.' Daarnaast verlenen vele leveranciers en onderaannemers van Koudijs belangeloos hun medewerking aan het project. Oomen: 'Daar ben ik trots op. Natuurlijk blijft er voor ons nog een enorme kostenpost over, maar ik kan nog steeds glimlachen...'

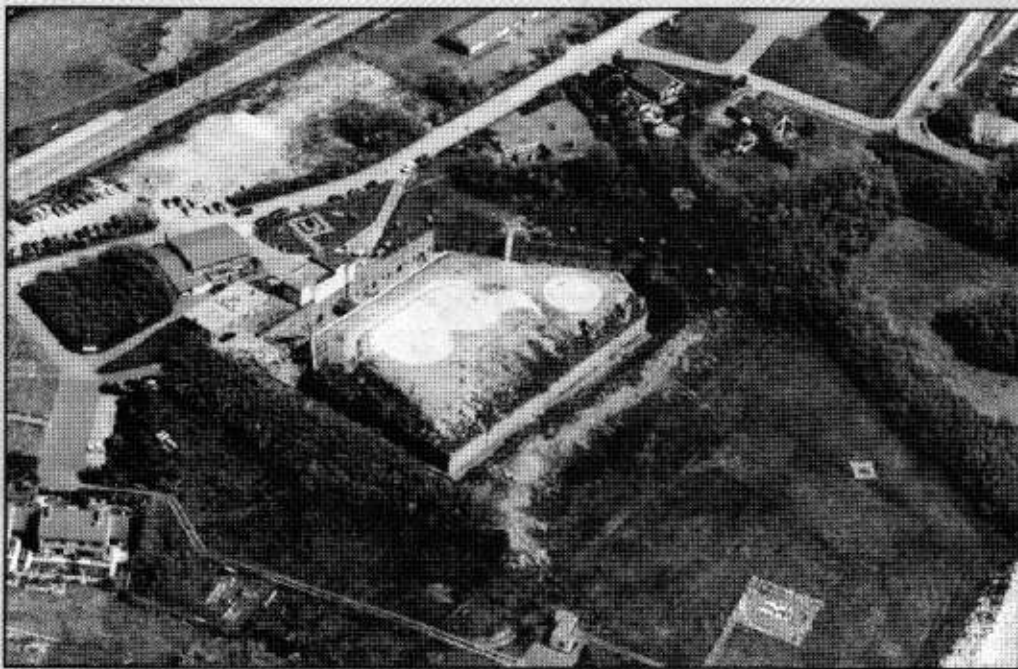
FORT ORDONNANS

Uitgave van de stichting 'Fort aan den Hoek van Holland', beheerder van het Nederlands Kustverdedigingsmuseum, Stationsweg, Postbus 9, 3150 AA Hoek van Holland. Telefoon 01747-82898.

voorzitter: Jan Wouters.

Redactie: Marijke Brabander
Vormgeving: Koos Jeremiaas
Druk: Johan Koopmans
en Willem v.d. Stap

'Het wordt een kijkspel'

Op het terrein aan de kant van de Stationsweg wordt een werkdorp ingericht. Het publiek kan vanaf de Nieuwe Waterweg-zijde de bouw volgen.

Foto: Hen. Kustverdedigingsmuseum

Het Fort is op 29 en 30 september aan de kant van de Stationsweg voor het publiek gesloten. Voor degenen die een kijkje willen gaan nemen, wordt het Fort-terrein aan de kant van de Nieuwe Waterweg open gesteld. 'Het wordt een echt kijkspel', voorspelt Koudijs-direkteur Oomen. Om de feestvreugde te verhogen, zijn vele sport- en muziekverenigingen uitgenodigd om op het terrein demonstraties te komen geven. Het zal het er voor het publiek alleen maar nog leuker op maken, verwacht Oomen.

En het zal druk worden. Er wordt alleen al 1.000 man van

de verenigingen verwacht. Daarnaast denkt Oomen in de 24 uur zo'n 25.000 toeschouwers te kunnen verwelkomen. In feite kan er maar een spelbreker zijn: het weer. Natuurlijk is er aan gedacht om eventuele verrassingen van de weergoden uit te sluiten. Een gigantisch zeil als overkapping was een optie. 'Maar de kans zou erin zitten dat we dan bij een sterke wind als een hoovercraft gelanceerd zouden worden.' 'Tenten neerzetten heeft ook geen zin, want dan ziet het publiek niets'. Dus wordt er nu maar gehoopt op prachtig weer. Overigens is het weer ook de reden, dat de

koepels eind september worden gebouwd. Oomen: 'Eigenlijk is 27 december de feitelijke datum van ons 50-jarig bestaan. Dan precies 50 jaar geleden kregen de drie gebroeders Koudijs hun eerste opdracht. Maar die datum is uiteraard totaal niet geschikt voor dit buitenwerk.'

Genodigden

Het Fort-terrein zelf is deze dag uitsluitend toegankelijk voor degenen die meewerken aan de bouw en voor genodigden, die alleen met een schriftelijke uitnodiging van Koudijs binnen de hekken kunnen komen.

Dertien minuten

Precies 13 minuten duurt de 'Ouverture 1812' van Tsjajkovski. En precies om 13 minuten voor twee op zaterdag 30 september zal de dirigent van Harmonie St. Jozef uit Kerkrade zijn dirigeerstok heffen om zijn muzikanten om exact 14.00 uur de laatste noot te kunnen laten blazen. Want dan zijn de koepels klaar. Ook zal een prominent Nederlander de vlag hijsen ten teken dat het Fort haar historische gezicht terug heeft.

Fort-medewerkenden hebben geen dagje vrij...

Je zou denken, dat de vrijwilligers, die in de afgelopen zes jaar keihard hebben gewerkt aan de opbouw van het Nederlands Kustverdedigingsmuseum binnen de Fort-muren tijdens de opbouw van de koepels een dagje vrij zouden hebben. Mis! Fort-voorzitter Wouters: 'Onze 'medewerkers' zullen op vele manieren actief zijn. Natuurlijk is onze eigen Fort-brandweer constant aanwezig. Daarnaast draaien ze onder meer 'bardiensten' en zullen onze rondleiders de gasten van Koudijs graag meer van ons museum laten zien.' 'De 63 man/vrouw hebben in die jaren een museum weten op te bouwen, dat zich kan meten met welk professioneel museum dan ook', wilde Fort-voorzitter Jan Wouters toch ook nog graag even kwijt bij de presentatie van de bouwplannen. 'En dat hebben we ook nog eens min of meer ongesubsidieerd gedaan. Wij hebben het museum financieel gezien vooral dankzij giften uit fondsen en natuurlijk dankzij onze sponsors kunnen maken tot wat het nu is.'

Openingstijden 1995

Het Kustverdedigingsmuseum is in 1995 nog geopend op 7 en 8 oktober en 4 en 5 november.

Op de zaterdag is het museum geopend van 13.00 tot 16.00 uur en op zondag van 11.00 tot 16.00 uur.

De toegangsprijs bedraagt f4,50 voor volwassenen en f2,50 voor kinderen van 4 t/m 12 jaar en 65-plussers.

Rondleidingen op afspraak

Voor groepen van minimaal tien personen kunnen er op afwijkende tijden (eventueel ook in de avonden, maar niet op zondag) rondleidingen worden georganiseerd. De kosten bedragen f3,50 per persoon. (Voor scholen f3,- per persoon). Voor een afspraak kan contact worden opgenomen met het Kustverdedigingsmuseum op 01747-82898; met J. Admiraal (coördinator rondleidingen) op 01747-83387 en met J. Wouters op 01747-83128.

VVV rondleidingen

Via de VVV Hoek van Holland kan men individueel inschrijven op een rondleiding. Daarvoor moet men zich uiterlijk een dag van tevoren aanmelden bij de VVV aan de Rietdijkstraat, telefoon 01747-82456. Ook de kosten (f4,- per persoon) moeten vooraf bij de VVV worden betaald.

In 1995 zijn er nog rondleidingen op 17, 19, 24 en 26 oktober en 27 december. Alle rondleidingen beginnen om 13.30 uur.

Begunstigers

Het Kustverdedigingsmuseum wordt mede in stand gehouden door begunstigers. Men kan begunstiger worden door minimaal f25,- over te maken op rekeningnummer 32.32.90.906 bij de Rabobank, rekeningnummer 81.03.12.328 bij de VSB-bank of Postbanknummer 12.64.57 ten name van de stichting Fort aan den Hoek van Holland. Met een eenmalige bijdrage van minimaal f500,- wordt men 'Begunstiger voor het leven'. Bedrijven kunnen zich aanmelden als sponsor. Dit kost minimaal f300,- per jaar, waarvoor men een vermelding krijgt op het sponsorbord. Begunstigers als sponsors ontvangen een gezinskaart, waarop tijdens de openingsdagen gratis het Kustverdedigingsmuseum kan worden bezocht. Verder ontvangt men vier keer per jaar de 'Fort Ordonnans'.